

Opas monikulttuurisuuden tukemiseen varhaiskasvatuksessa

2024

Nea Laaksonen, Taika Mykkänen & Jenna Saarela

Sisältö

Oppaan tarkoitus ja kohderyhmä	3
Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	4
Monikulttuurisuuden tukeminen	5
Kulttuurisensitiivisyys	6
Monikielisyyden tukeminen	7
Tukiviittomat	8
Uskontokasvatus	9
Muslimien ruokakulttuuri	10
Muslimien tärkeät juhlapyhät	11
Ruokakulttuuri	12
Lähteet	13

Oppaan tarkoitus ja kohderyhmä

Tämän oppaan tarkoituksena on tukea varhaiskasvattajia työskentelyssä monikulttuuristen lasten ja perheiden kanssa.

Opas on tarkoitettu kaikille varhaiskasvattajille ja oppaan tarkoituksena on antaa työvälineitä monikulttuuriseen arkeen.

Opas sisältää käytännön työkaluja ja tietoa, jotka tukevat monikulttuurisuutta varhaiskasvatuksen arjessa. Siinä käsitellään muun muassa kulttuurisensitiivisyyden huomioimista, kielimuurin ylittämistä, ruokakulttuureja, uskonnollisia tapoja ja yhteistyön kehittämistä perheiden kanssa.

Konkreettiset vinkit, kuten tukiviittomien ja kuvakorttien käyttö, auttavat kasvattajia parantamaan vuorovaikutusta lasten ja vanhempien kanssa.

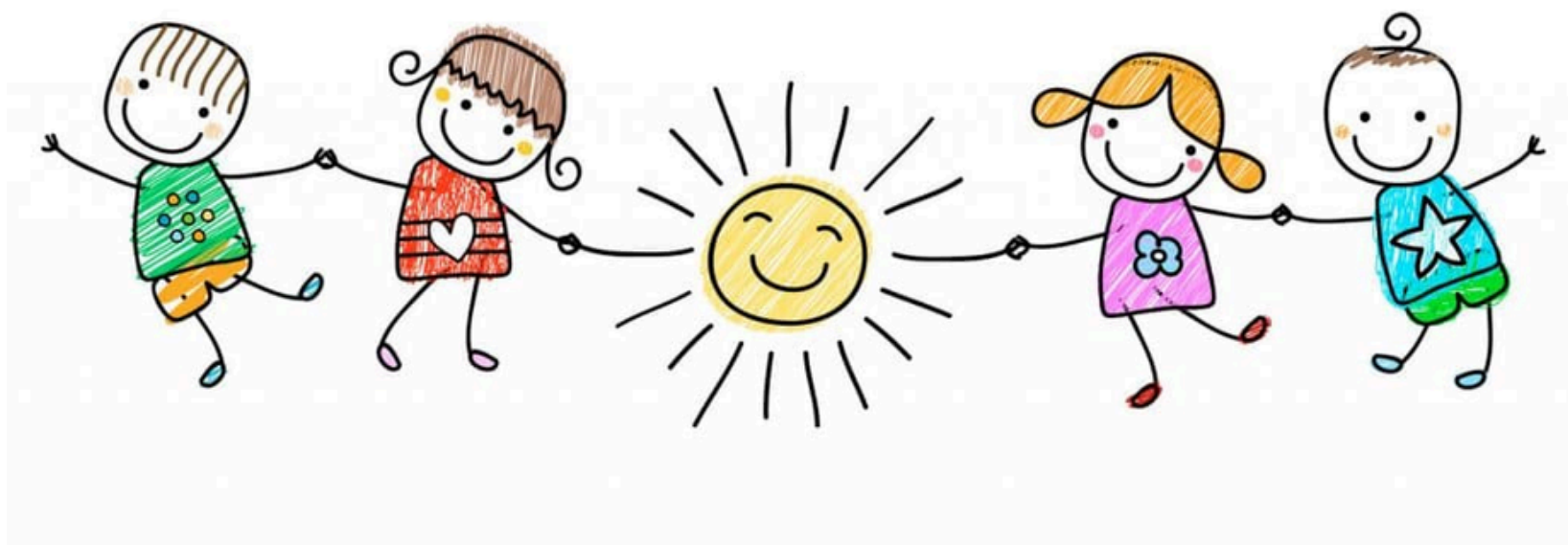
Lisäksi opas korostaa lasten kulttuuri-identiteetin tukemista ja stereotyyppien välttämistä, jotta varhaiskasvatuksesta tulee kaikille lapsille turvallinen ja hyväksyvä ympäristö.

Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on osa yhteiskuntaa, joka on kulttuurisesti monimuotoinen. Yhteiskuntamme perusoikeuksiin kuuluu oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja kieleen.

Varhaiskasvattajien tehtävänä on tukea lasten kulttuuriidentiteetin muodostumista.

Varhaiskasvatuksessa pyritään siihen että lapset ymmärtävät ja kunnioittavat omia ja toisten kulttuureja sekä uskomuksia.

Monikulttuurisuuden tukeminen

Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen kulttuuri-identiteetin muodostumista.

Varhaiskasvattajan positiivinen asenne kulttuurien moniaisuutta kohtaan sekä tietämys lapsen kulttuurin tavoista luo lapselle positiivisen kuvan omasta ja toisten kulttuurista.

Varhaiskasvattajan on hyvä keskustella lasten kanssa kulttuureista avoimesti ja välttää stereotyyppioita.

Varhaiskasvattajien on hyvä myös rohkaista lapsia uteliaisuuteen ja kysymään kysymyksiä vaikeistakin aiheista. Jos aiheita vältellään voi lapsille muodostua käsitys siitä että erilaisuus on väärin tai pahasta.

Kulttuurisensitiivisyys

Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan ammattilaisen kykyä kunnioittaa ja arvostaa erilaisten kulttuurien tapoja ja ilmaisuja.

Eri kulttuureista tulevien perheiden kohtaaminen edellyttää kasvattajalta siis kykyä huomioida perheen eri kieli- ja kulttuuritausta. Keskusteluissa tulee kunnioittaa molempien kulttuureja, pitäen lapsen edun edellä.

Kulttuuritietoisessa toiminnassa erotetaan tietotunne- ja käytösosat. Tieto-osaan kuuluu esimerkiksi tieto uskonnosta, tunneosaan myönteinen suhtautuminen erilaisuuteen ja käytösosaan muiden kulttuurien arvostaminen.

Monikielisyyden tukeminen

Kasvattajien on tärkeää etsiä menetelmiä tasavertaisuuden toetutumiseen ja vanhempien osallisuuden lisäämiseen esimerkiksi tulkin tai kuvakorttien keinoin.

Tulkin käyttö on olennainen osa vuorovaikutusta silloin kun yhteistä kieltä ei ole. Tämä auttaa varmistamaan, että kaikki osapuolet tulevat ymmärretyiksi ja voivat osallistua tasapuolisesti lasta koskeviin asioihin.

Tukiviittomat

Tukiviittomat ovat ilmaisutapa jossa käytetään viittomakielen viittomia puheen tukena. Tukiviittomat tukevat lapsen kielen ja puheen kehitystä.

Suvi eli Suomen viittomakielten verkkosanakirjasta löytyy paljon materiaalia viittomien opetteluun. Verkkosivuilta löytyy esimerkiksi opetusvideoita viittomista.

Materiaalit löytyvät osoitteesta
suvi.viittomat.net

Papunetin verkkosivuilta löytyy paljon materiaalia tukiviittomien opetteluun ja käyttämiseen.

Papunetistä löytyy kuvakortteja ja muuta materiaalia, joita voi hyödyntää varhaiskasvatuksessa.

Oppaan lopusta löydät muutamia tukiviittomia, jotka on kerätty papunetistä.

Uskontokasvatus

Uskontokasvatuksen tavoitteena on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Lapsi, joka ymmärtää oman uskontonsa, pystyy toimimaan yhdenvertaisesti muiden kanssa monikulttuurisessa ympäristössä.

Lasta uskonnollisesti kasvattaessa on tärkeää ottaa huomioon ja kunnioittaa vanhempien tai huoltajan vakaumus.

Uskontokasvatuksen tarkoituksena on käsitellä uskontoon liittyviä teemoja ja perehtyä uskonnollisiin juhlapäiviin.

Uskonto voi parhaimmillaan edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia. Oman uskonnon opetus voi myös helpottaa maahanmuuttajien sopeutumista, sillä tutkimukset osoittavat, että uskonto toimii tärkeänä turvatekijänä uudessa kulttuuriympäristössä.

Muslimien ruokakulttuuri

Muslimien pyhäkirja Koraani kertoo minkälainen ruoka on sallittua ja minkälainen kiellettyä.

Koraani kieltää sianlihan sekä verestä valmistetun ruoan syömisen.

Kielto koskee sian syömistä missään muodossa mikä sisältää esimerkiksi liivatteen.

Syy ruokarajoitukseen liittyy siis uskontoon, sillä käsky tulee suoraan jumalalta.

Toinen syy on tieteellinen, jonka mukaan sianlihassa saattaa elää loisia, jotka eivät välttämättä kuole kypsennettäessä. Siat myös elävät likaisessa ympäristössä ja se nähdään yleisesti likaisena eläimenä.

Islamin usko kannustaa syömään kaikkea mikä on hygienisesti ja uskonnollisesti puhdasta ja ravitsevaa.

Muslimien tärkeät juhlapyhät

Islamin uskossa vietetään Ramadania eli paastokuukautta. Ramadan sijoittuu islamilaisen kalenterin 9. kuukaudelle, joten sitä vietetään joka vuosi eri aikaan. Ramadanin aikana syömisestä ja juomisesta pidättäydytään auringonnoususta auringonlaskuun.

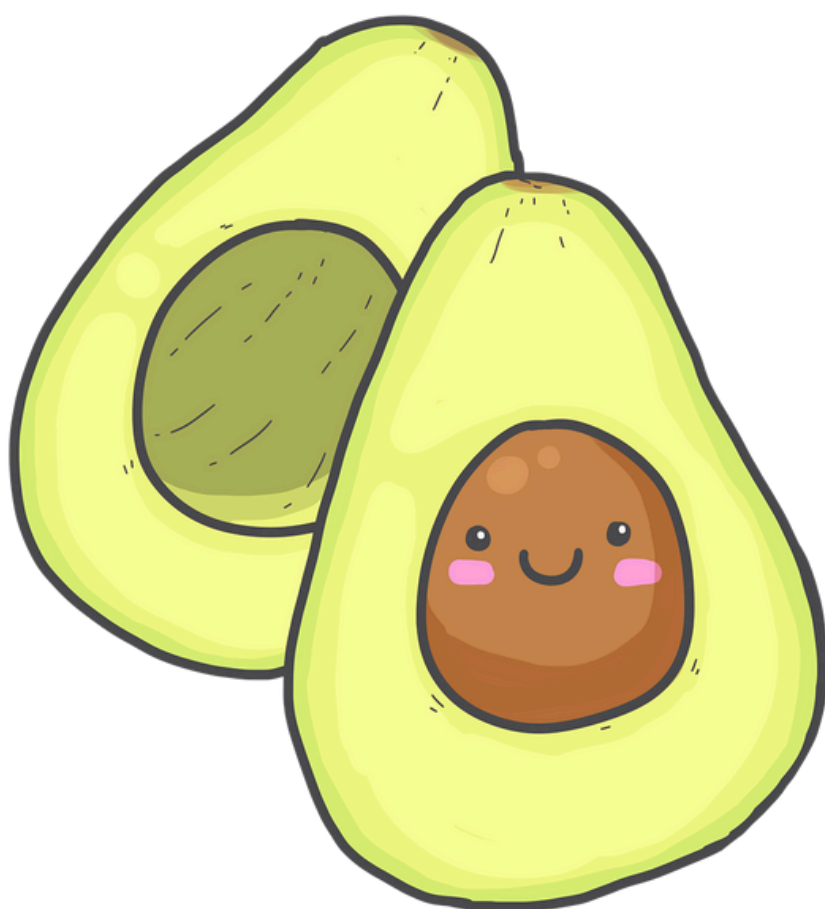
Ramadan päättyy Eid al-Fitr -juhlaan. Juhlaan kuuluu rukoukset, hyvän ruoan nauttimista, läheisten luona vierailua ja joskus myös lahjojen vaihtamista.

Toinen muslimien tärkeä juhlapyhä on Eid al-Adha, jota juhlitaan islamilaisen kalenterin viimeisen kuukauden kymmenentenä päivänä. Juhlaan kuuluu vierailua sukulaisten ja ystävien luona sekä lahjojen vaihtamista.

Ruokakulttuuri

Ruoalla on tärkeä sosiokulttuurinen rooli jokaisessa yhteiskunnassa ja siihen liittyvät tavat ja tottumukset vaihtelevat kulttuurista toiseen.

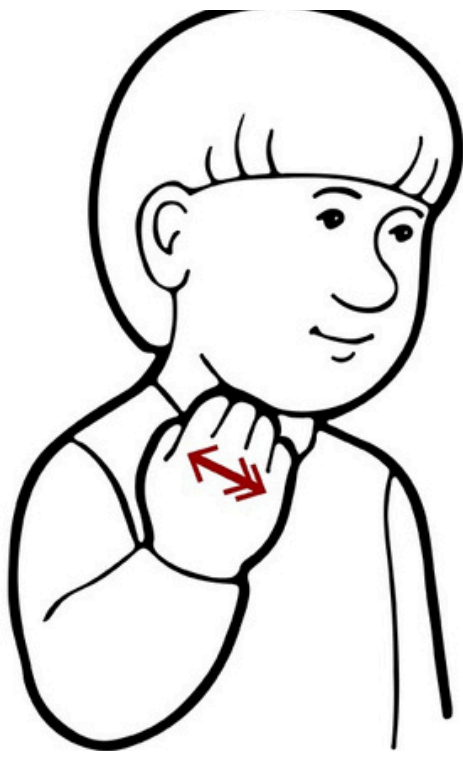
Lapset ovat uteliaita ja kiinnostuvat helposti toisten eri tavoista. On hyvä keskustella lasten kanssa avoimesti ja kiinnostuneesti heidän kulttuureistaan ja tavoistaan.

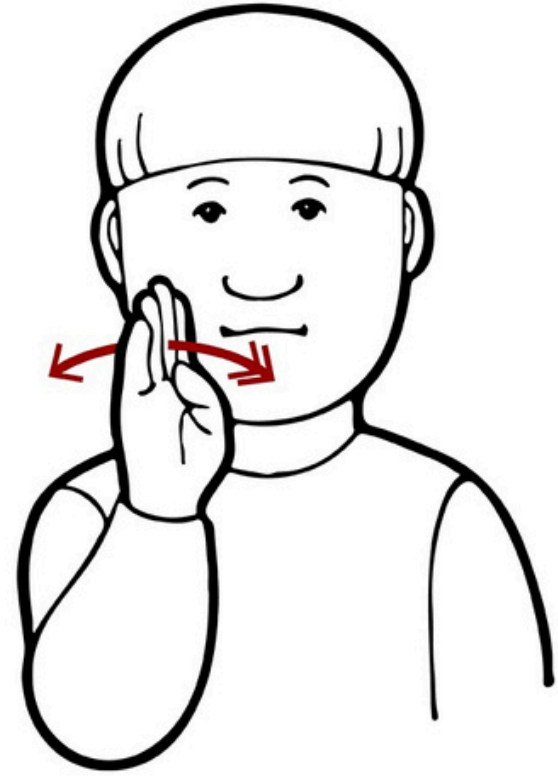
Lähteet

- Kuvat: Pixabay. <https://pixabay.com/fi/>
- Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi
- Islamopas.com. 2024.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus <https://pixabay.com/fi/kannattelee> lasta. Opas Varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63.
- Muslimit suomessa, 2000. Tuula Sakaranaho & Heikki Pesonen (toim.) Opetushallitus 2022.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Papunet.net. 2024. Kuvatyoökalu.
- Papunet.net. 2024. Kuvat ja viittomat-materiaali. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77944/OPA2006_063_Stakes.pdf?
- Suvi Suomen viittomakielten verkkosanakirja suvi.viittomat.net
- THL 2024. Kulttuurisensitiivinen työote. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote>

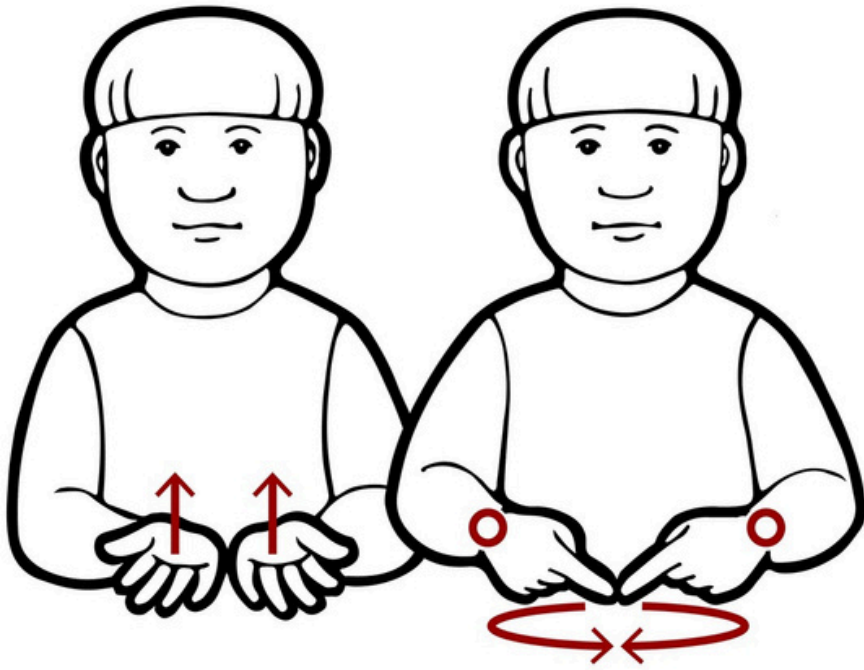
leikkiä

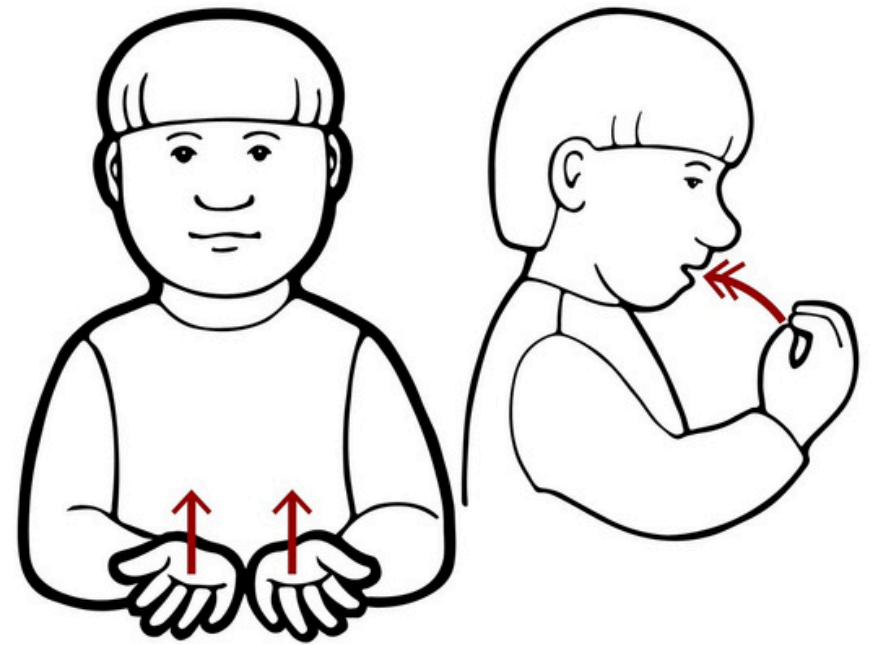
ulos

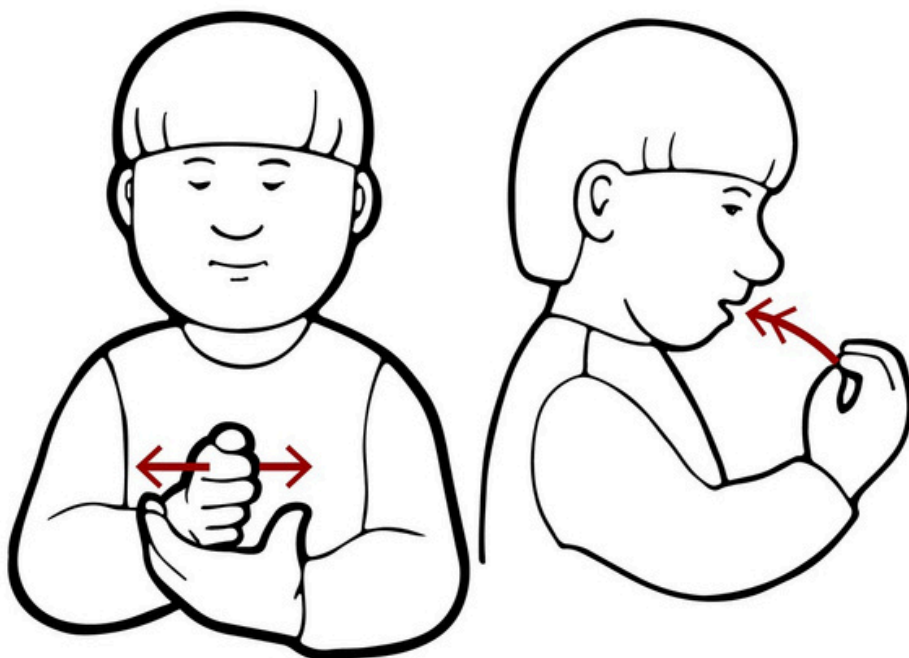
aamupöytä

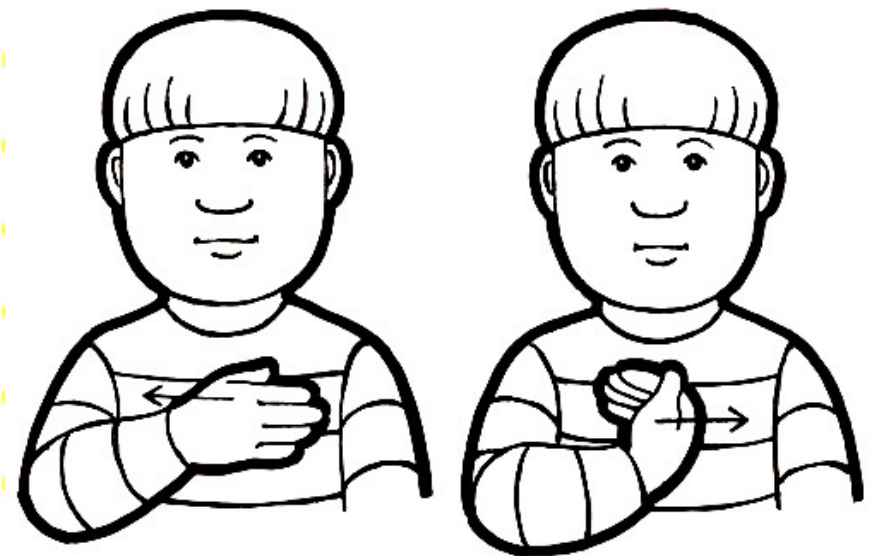
aamiainen

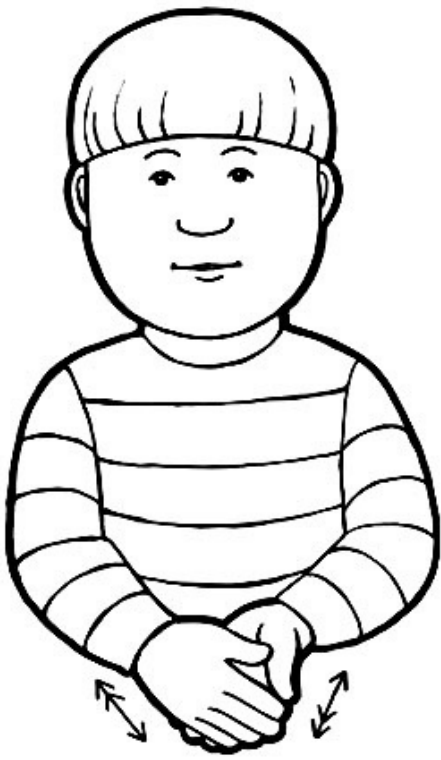
välipala

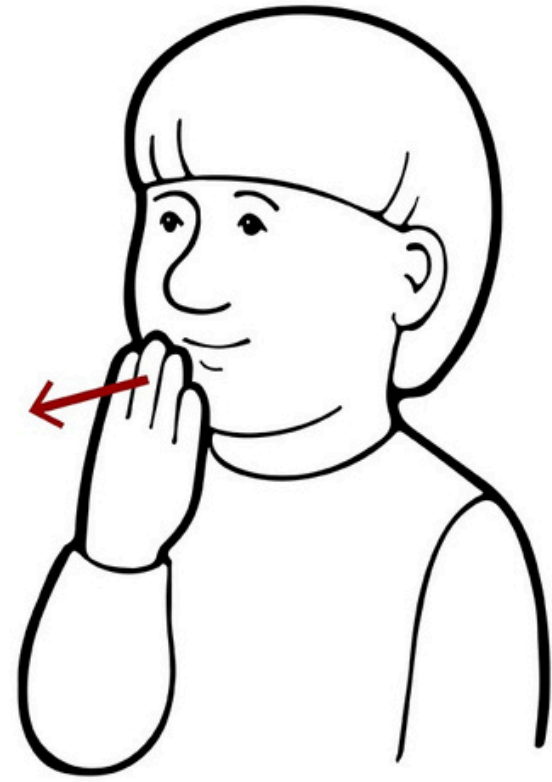
vessa

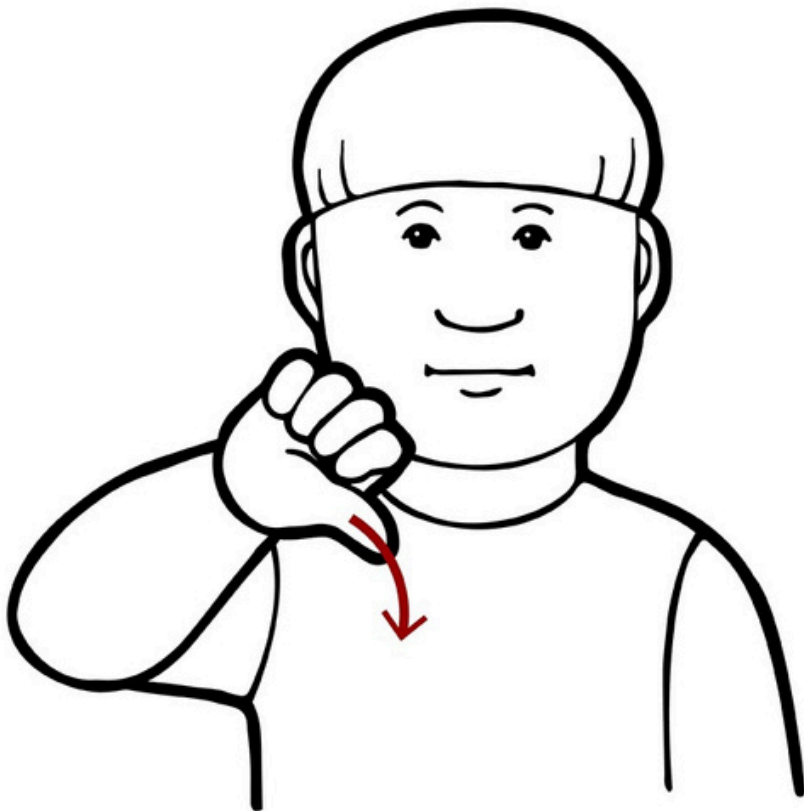
pestä kädet

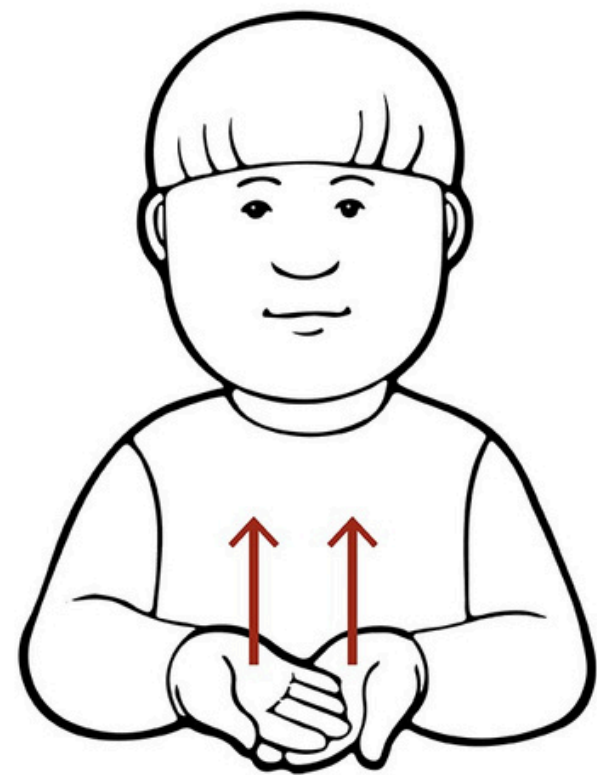
hyvä

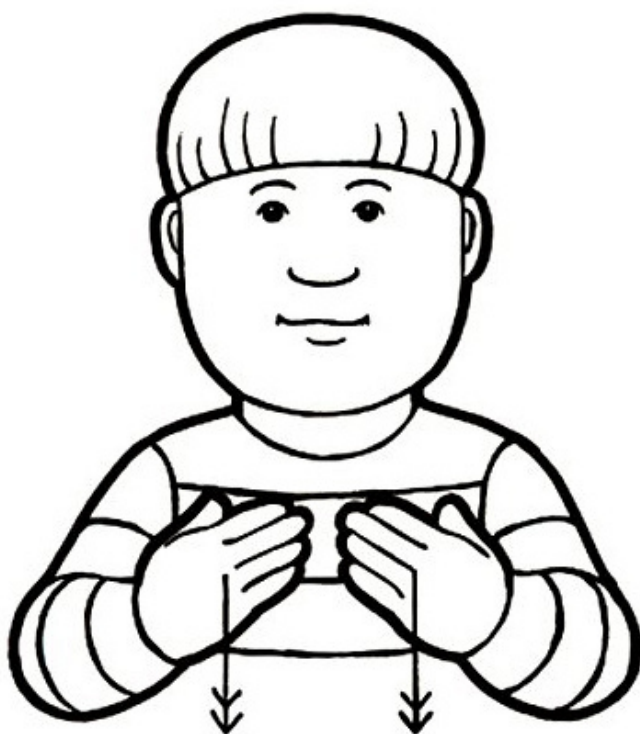
huono, huonosti

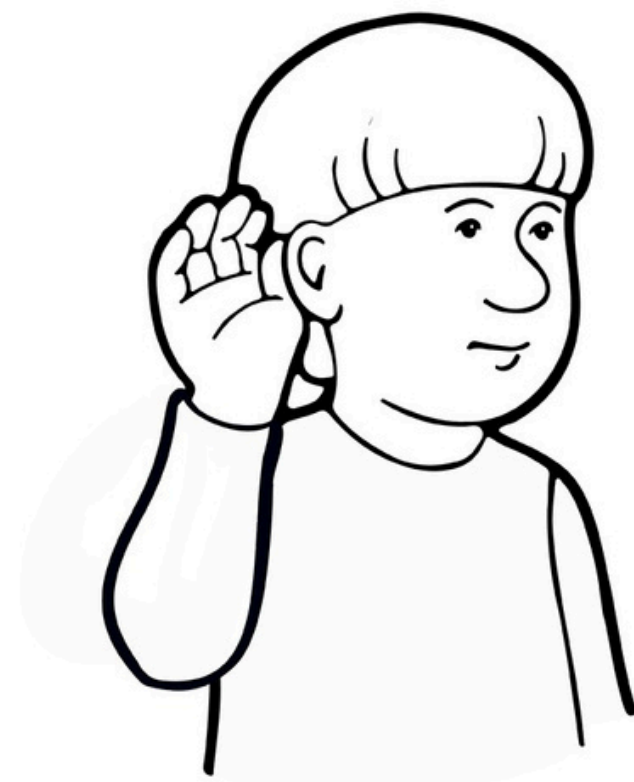
auttaa

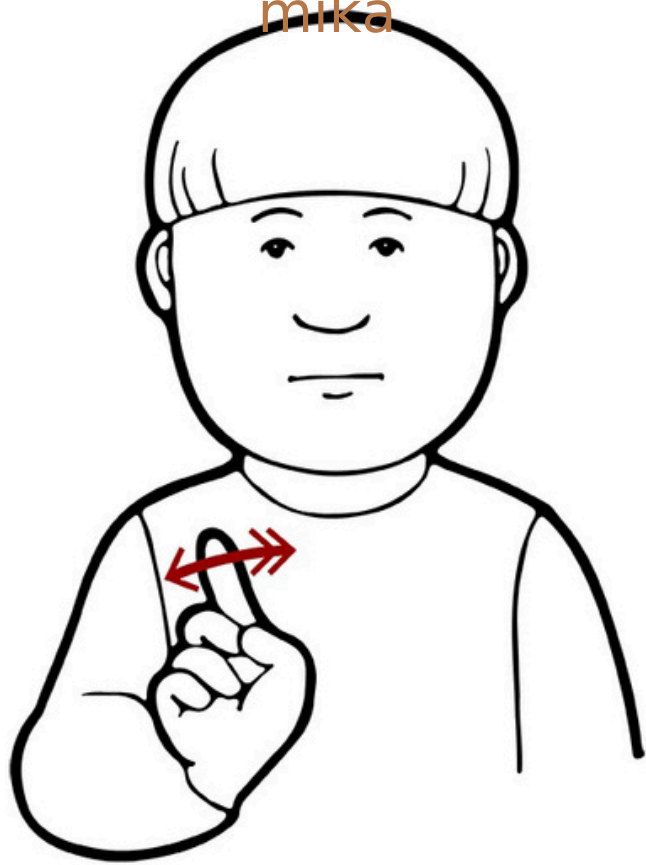
pukea

kuunnella

mikä

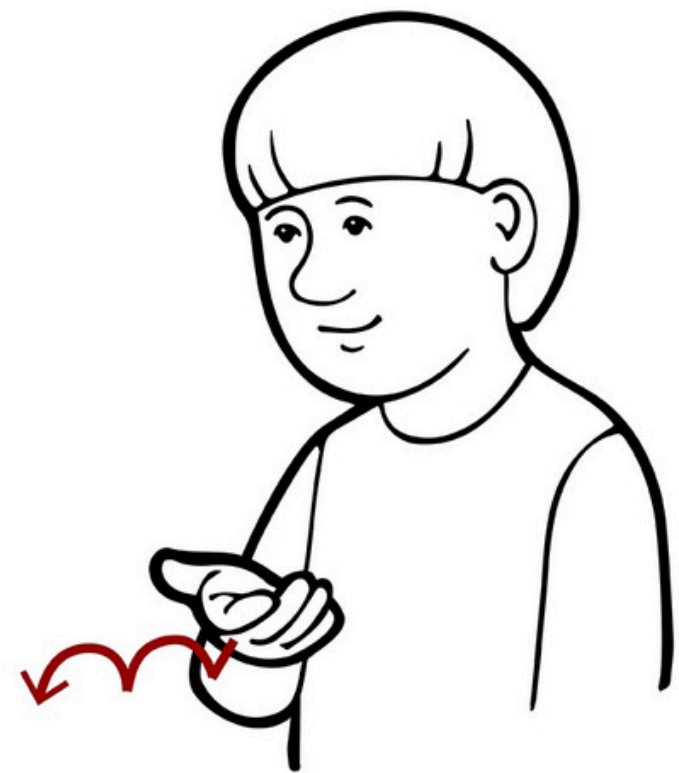
paljon

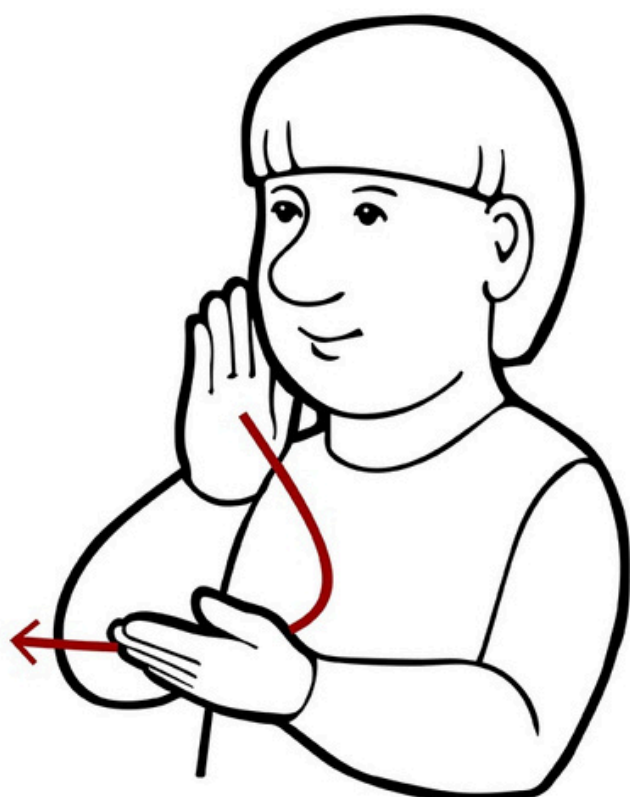
vähän

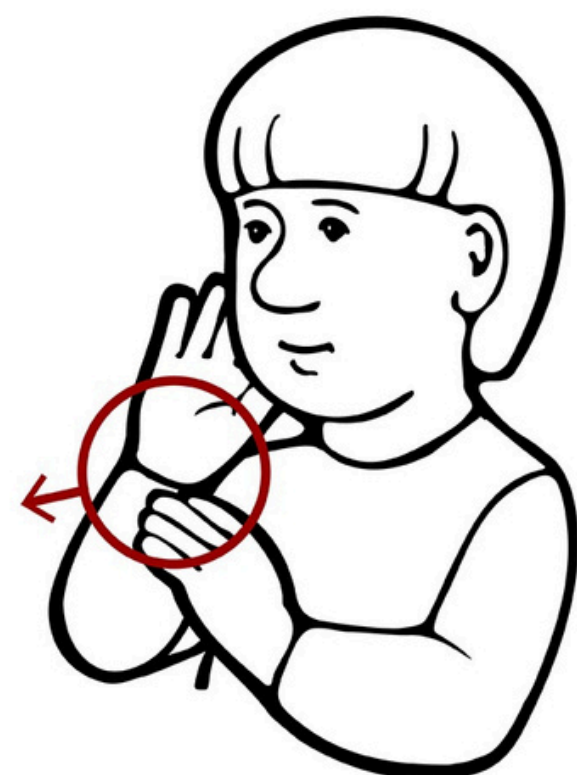
kiitos

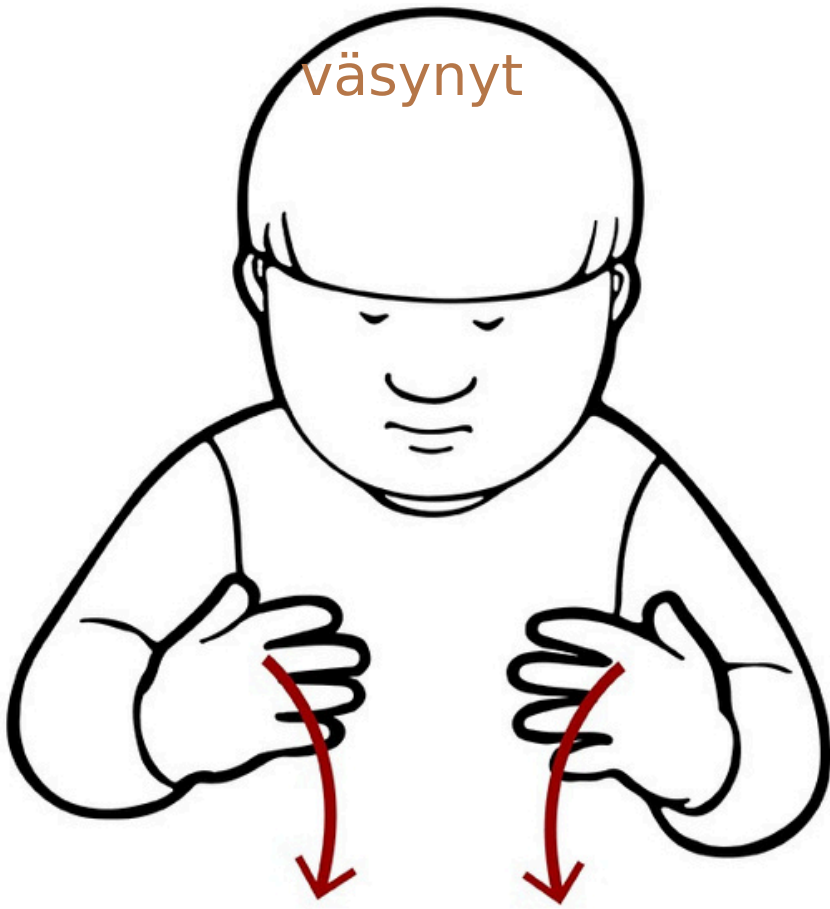
anteeksi

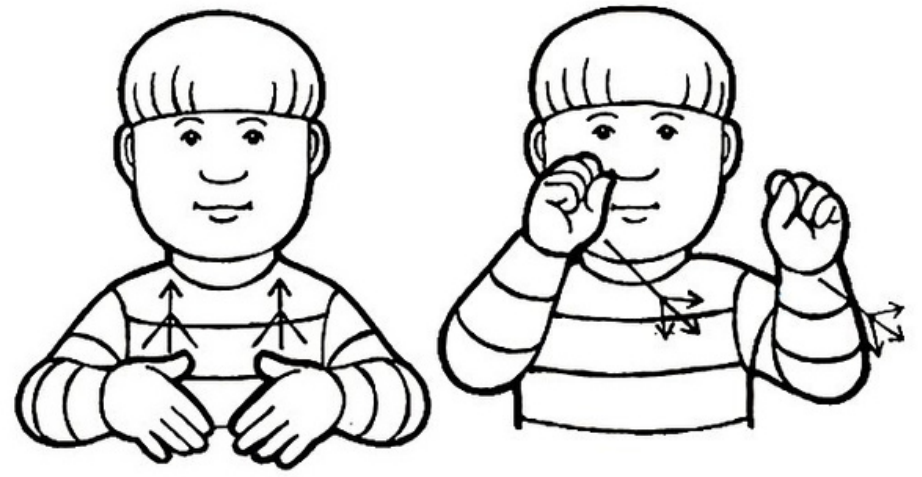
koti

väsynyt

riisua

nälkä

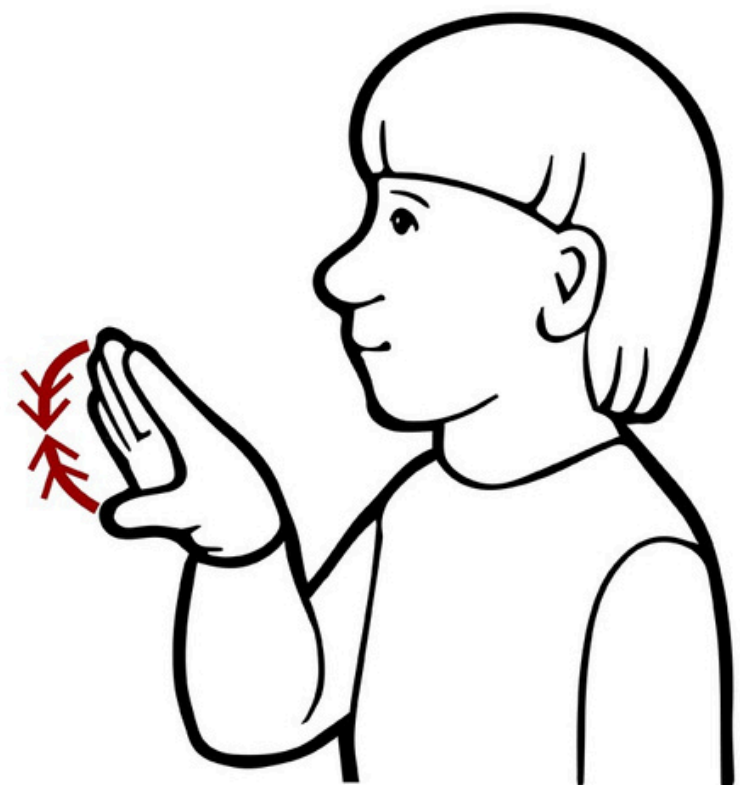
jano

ei

Kyllä

Viittomakuvien nuolitusten selitykset

käden tai sormien liikerata
(joskus myös pään tai vartalon liike)

normaali liike

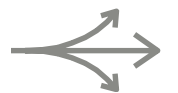
nopea liike

hidas liike

käsi sulkeutuu

käsi avautuu

kaksi sormea sulkeutuu tai tulee yhteen

kaksi sormea avautuu tai menee erilleen

liike toistuu

edestakainen liike, alkaa kaksoisnuolen suuntaan

toistuva, edestakainen liike

ranteen ympärillä käden kääntöliike

sormien värähtelyliike

peukalonpäästä ja etusormea hierotaan toisiaan vasten

käsi tai käden osa pysyy paikallaan

käden liikkeessä kynärvarsi kääntyy mukana

liike päättyy selkeään pysähdykseen

liikkeet tuotetaan peräjälkeen numeroiden osoittamassa järjestyksessä

käsi kimpoaa takaisin samaa liikerataa pitkin

kädet liikkuvat yhdessä nuolen osoittamaan suuntaan